ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 12ης Ιουλίου 2001 *

Στην υπόθεση C-102/00,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Welthgrove BV

και

Staatssecretaris van Financiën,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 4, 11, Α, παράγραφος 1, στοιχείο α', και 13, Β, στοιχείο δ', σημείο 5, της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών — κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Wathelet, πρόεδρο τμήματος, P. Jann και L. Sevón (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl,
γραμματέας: R. Grass,

αφού ενημέρωσε το αιτούν δικαστήριο ότι το Δικαστήριο προτίθεται να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας,

αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους που αναφέρονται στο άρθρο 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου να υποβάλουν συναφώς τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις τους,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 Με απόφαση της 28ης Απριλίου 1999, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 20 Μαρτίου 2000, το Hoge Raad der Nederlanden υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 4, 11, Α, παράγραφος 1, στοιχείο α', και 13, Β, στοιχείο δ', σημείο 5, της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομο-

θεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών — κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49, στο εξής: έκτη οδηγία).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν κατά την εκδίκαση διαφοράς μεταξύ της Welthgrove BV (στο εξής: Welthgrove) και του Staatssecretaris van Financiën, η οποία έχει ως αντικείμενο το δικαίωμα μιας εταιρίας χαρτοφυλακίου να εκπίπτει τον φόρο προστιθέμενης αξίας (στο εξής: ΦΠΑ) που έχει καταβάλει για προηγούμενες συναλλαγές της.

Η κοινοτική ρύθμιση

3 Το άρθρο 2, σημείο 1, της έκτης οδηγίας υποβάλλει σε ΦΠΑ τις παραδόσεις αγαθών και τις παροχές υπηρεσιών, τις οποίες πραγματοποιεί εξ επαχθούς αιτίας στο εσωτερικό της χώρας ο υποκείμενος στον φόρο που ενεργεί υπό την ιδιότητά του αυτή και, κατά συνέπεια, θέτει εκτός πεδίου επιβολής του εν λόγω φόρου τις δραστηριότητες που δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, ως «υποκείμενος στον φόρο» θεωρείται οποιοσδήποτε ασκεί, κατά τρόπο ανεξάρτητο, μία από τις οικονομικές δραστηριότητες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου. Η έννοια των «οικονομικών δραστηριοτήτων» ορίζεται, στο άρθρο 4, παράγραφος 2, ως καλύπτουσα όλες τις δραστηριότητες του παραγωγού, του εμπόρου ή του παρέχοντος υπηρεσίες, στις οποίες περιλαμβάνεται και η εκμετάλλευση ενσώματου ή άυλου αγαθού, προς τον σκοπό αντλήσεως εσόδων διαρκούς χαρακτήρα.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

4 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η Welthgrove αποτελεί ενδιάμεση εταιρία χαρτοφυλακίου που κατέχει μερίδια συμμετοχής στο κεφάλαιο διαφόρων εταιριών κατασκευής πλαστικών συσκευασιών που είναι εγκατεστημένες στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

5 Κατά τη διάρκεια του κρίσιμου για την κύρια δίκη χρόνου η Welthgrove δεν διέθετε προσωπικό. Τα μέλη του διοικητικού της συμβουλίου συμμετείχαν ενεργά στη διαχείριση των θυγατρικών της, αλλά η Welthgrove δεν ελάμβανε καμία αμοιβή για τις δραστηριότητες αυτές. Πάντως, εισέπραττε μερίσματα από τις θυγατρικές της.

6 Κατά την ίδια αυτή περίοδο η Welthgrove εξέπεσε, με τη φορολογική της δήλωση, ποσό 8 114 ολλανδικών φιορινίων (NLG) ως ΦΠΑ. Οι ολλανδικές φορολογικές αρχές έκριναν ότι η Welthgrove δεν μετείχε στο οικονομικό κύκλωμα και, ως εκ τούτου, δεν είχε δικαίωμα προς έκπτωση του ΦΠΑ, οπότε αποφάσισαν να προβούν στην εκ των υστέρων είσπραξη του ποσού αυτού. Οι αρχές αυτές, αφού απέρριψαν τη σχετική ένσταση της Welthgrove, ενέμειναν επί της αποφάσεώς τους αυτής.

7 Η προσφυγή που άσκησε η Welthgrove ενώπιον του Gerechtshof te 's-Gravenhage (Κάτω Χώρες) απορρίφθηκε. Το Gerechtshof διαπίστωσε κατ' αρχάς ότι η Welthgrove αναμιγνύεται στη διαχείριση των εταιριών στις οποίες μετέχει, υπό την έννοια της αποφάσεως της 20ής Ιουνίου 1991 στην υπόθεση C-60/90, Polysar Investments Netherlands (Συλλογή 1991, σ. I-3111). Στη συνέχεια έκρινε ότι τα μερίσματα που εισπράττει η Welthgrove πρέπει να θεωρηθούν ως η αμοιβή για την εν λόγω ανάμιξη. Τέλος, αποφάνθηκε ότι, βάσει της διατάξεως του ολλανδικού δικαίου με την οποία τέθηκε σε εφαρμογή το άρθρο 13, Β, στοιχείο δ', σημείο 5, της έκτης οδηγίας, οι εν λόγω πράξεις απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ.

8 Η Welthgrove υπέβαλε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Hoge Raad der Nederlanden. Το δικαστήριο αυτό ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Σε περίπτωση που μια μητρική εταιρία αναμιγνύεται στη διαχείριση μιας θυγατρικής εταιρίας, πρέπει, λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως Polysar — και ιδίως των σκέψεων 13 και 14 της αποφάσεως αυτής —, το μέρισμα που η μητρική εταιρία λαμβάνει από τη θυγατρική εταιρία να θεωρηθεί ως αντιπαροχή, υπό την έννοια του άρθρου 11, Α, παράγραφος 1, στοιχείο α', της έκτης οδηγίας, για την ανάμιξη αυτή;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, συνεπάγεται το γεγονός και μόνον ότι η αναιρεσείουσα αναμιγνύεται, υπό την έννοια της σκέψεως 14 της αποφάσεως Polysar, στη διαχείριση των θυγατρικών της εταιριών ότι η αναιρεσείουσα πρέπει να θεωρηθεί ως υποκειμένη στον φόρο υπό την έννοια του άρθρου 4 της έκτης οδηγίας;

3) Αν η απάντηση στο πρώτο ή στο δεύτερο ερώτημα είναι καταφατική, εμπίπτει η ανάμιξη αυτή στην εξαίρεση του άρθρου 13, Β, στοιχείο δ', σημείο 5, της έκτης οδηγίας, δηλαδή στη διαχείριση στην οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή;»

9 Με έγγραφο της 14ης Δεκεμβρίου 2000, η Γραμματεία του Δικαστηρίου διαβίβασε στο αιτούν δικαστήριο αντίγραφο της αποφάσεως της 14ης Νοεμβρίου 2000, C-142/99, Floridienne και Berginvest (Συλλογή 2000, σ. I-9567), και του ζήτησε να του γνωστοποιήσει αν, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση αυτή, εμμένει επί της αιτήσεώς του.

10 Με έγγραφο της 10ης Ιανουαρίου 2001, το Hoge Raad der Nederlanden γνωστοποίησε στο Δικαστήριο ότι απέσυρε το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, αλλ' ότι ενέμενε στο δεύτερο και στο τρίτο. Το δικαστήριο αυτό τονίζει ότι, αντίθετα από ό,τι συνέβαινε με τις εταιρίες χαρτοφυλακίου τις οποίες αφορούσε η προπαρατεθείσα απόφαση Floridienne και Berginvest, η Welthgrove αναμιγνύεται στη διαχείριση των θυγατρικών της χωρίς να πραγματοποιεί συναλλαγές υποκείμενες στον ΦΠΑ δυνάμει του άρθρου 2 της έκτης οδηγίας.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

11 Με το δεύτερο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσία αν η ανάμιξη και μόνο μιας εταιρίας χαρτοφυλακίου στη διαχείριση των θυγατρικών της συνιστά οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της έκτης οδηγίας.

12 Συναφώς διαπιστώνεται ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία, οπότε το Δικαστήριο πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 103, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.

13 Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 4 της έκτης οδηγίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν έχει την ιδιότητα του υποκειμένου σε ΦΠΑ ούτε δικαίωμα εκπτώσεως κατά το άρθρο 17 της έκτης οδηγίας μια εταιρία χαρτοφυλακίου, της οποίας το μοναδικό αντικείμενο είναι η συμμετοχή σε άλλες επιχειρήσεις, χωρίς η εταιρία αυτή να αναμιγνύεται έμμεσα ή άμεσα στη διαχείριση αυτών των επιχειρήσεων, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων που έχει η εν λόγω εταιρία χαρτοφυλακίου υπό την ιδιότητά της ως μετόχου ή εταίρου (βλ., μεταξύ άλλων, τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Polysar Investments Netherlands, σκέψη 17, και Floridienne και Berginvest, σκέψη 17).

14 Από τη νομολογία προκύπτει ότι το συμπέρασμα αυτό στηρίζεται ιδίως στη διαπίστωση ότι η απλή απόκτηση και η απλή κατοχή εταιρικών μεριδίων δεν πρέπει να θεωρούνται ως οικονομικές δραστηριότητες υπό την έννοια της οδηγίας, οι οποίες παρέχουν σ' αυτόν που προβαίνει στις σχετικές πράξεις την ιδιότητα του υποκειμένου στον φόρο. Η απλή οικονομική συμμετοχή σε άλλες επιχειρήσεις δεν αποτελεί εκμετάλλευση αγαθού σκοπούσα στη δημιουργία εσόδων με διαρκή χαρακτήρα, διότι το ενδεχόμενο μέρισμα, καρπός της συμμετοχής αυτής, προκύπτει από την απλή κυριότητα του αγαθού (βλ. αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 1993, C-333/91, Sofitam, Συλλογή 1993, σ. I-3513, σκέψη 12, και της 6ης Φεβρουαρίου 1997, C-80/95, Harnas & Helm, Συλλογή 1997, σ. I-745, σκέψη 15).

15 Το Δικαστήριο έχει κρίνει όμως ότι δεν συμβαίνει το ίδιο, όταν η συμμετοχή στο κεφάλαιο εταιριών συνοδεύεται από άμεση ή έμμεση ανάμιξη στη διαχείριση των εταιριών αυτών, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων που έχει ο κάτοχος των μεριδίων συμμετοχής υπό την ιδιότητά του ως μετόχου ή εταίρου (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Polysar Investments Netherlands, σκέψη 14, και Floridienne και Berginvest, σκέψη 18).

16 Στη σκέψη 19 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Floridienne και Berginvest, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι μια τέτοια ανάμιξη στη διαχείριση των θυγατρικών πρέπει να θεωρείται ως οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της έκτης οδηγίας, κατά το μέτρο που συνεπάγεται τη διενέργεια πράξεων που υπόκεινται σε ΦΠΑ δυνάμει του άρθρου 2 της οδηγίας αυτής.

17 Επομένως, η απλή ανάμιξη μιας εταιρίας χαρτοφυλακίου στη διαχείριση των θυγατρικών της, χωρίς τη διενέργεια πράξεων που υπόκεινται σε ΦΠΑ δυνάμει του άρθρου 2 της έκτης οδηγίας, δεν συνιστά οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της έκτης οδηγίας.

18 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η ανάμιξη μιας εταιρίας χαρτοφυλακίου στη διαχείριση των θυγατρικών της συνιστά οικονομική δραστηριότητα, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της έκτης οδηγίας, μόνο εφόσον συνεπάγεται τη διενέργεια πράξεων που υπόκεινται σε ΦΠΑ δυνάμει του άρθρου 2 της οδηγίας αυτής.

Επί του τρίτου ερωτήματος

19 Το τρίτο ερώτημα υποβλήθηκε μόνο για την περίπτωση κατά την οποία θα δινόταν καταφατική απάντηση στο δεύτερο. Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο δεύτερο αυτό ερώτημα, δεν χρειάζεται να δοθεί απάντηση στο τρίτο.

Επί των δικαστικών εξόδων

20 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ολλανδική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 28ης Απριλίου 1999 το Hoge Raad der Nederlanden, αποφαίνεται:

Η ανάμιξη μιας εταιρίας χαρτοφυλακίου στη διαχείριση των θυγατρικών της συνιστά οικονομική δραστηριότητα, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της έκτης οδηγίας 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών — κοινό σύστημα φόρου προστιθεμένης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση, μόνο εφόσον συνεπάγεται τη διενέργεια πράξεων που υπόκεινται σε φόρο προστιθέμενης αξίας δυνάμει του άρθρου 2 της οδηγίας αυτής.

Λουξεμβούργο, 12 Ιουλίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πρώτου τμήματος

M. Wathelet